

Øget forældrebetaling på fritidsklubber

Kort resumé: Det foreslås at øge forældrebetalingen for fritidsklubber for de 10-13-årige i København, så den kommer tættere på niveauet for betalingen i andre kommuner.

Forslaget forudsætter, at de kommunale fritidsklubber omlægges fra dagtilbudsloven til ungdomsskoleloven, og de selvejende fritidsklubber omlægges fra dagtilbudsloven til folkeoplysningsloven.

Fremstillende forvaltning: Børne- og Ungdomsforvaltningen

1. Beskrivelse af forslag (fremgangsmåde og effekt)

Forældre i København med børn i fritids- og junior klubber betaler i dag 463 kr. pr. måned for en plads. Prisen kan dog være lavere grundet indkomstafhængigt fripladstilskud, der er fastlagt i lovgivningen.

Dette er mindre end i de fleste andre kommuner. I 2023 opkrævede kommunerne i gennemsnit ca. 800 kr. pr. måned. Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) foreslår derfor at øge forældrebetalingen fra de nuværende 463 kr. om måneden (juli måned er betalingsfri) til enten 563 kr./md., 663 kr./md. eller 763 kr./md.

Ved at øge forældrebetalingen undgår Børne- og Ungdomsudvalget (BUU) at skulle foretage besparelser på fritidsklubber eller andre enheder.

Forslaget forudsætter, at fritids- og junior klubberne skal drives efter en anden lovgivning end dagtilbudsloven. Dette skyldes, at alle Københavns Kommunes fritidsklubber i dag er underlagt dagtilbudslovens regler om forældrebetaling, hvor der er en grænse på 20 % forældrebetaling for fritidsklubber

Der ændres ikke i budgettildelingen eller de pædagogiske rammer for klubberne som konsekvens af forslaget. Ligeledes ændres der ikke i mulighederne for at opnå tilskud til friplads for forældrene, men den administrative håndtering af beregningen af tilskud ændres (uddybes i økonomiafsnittet).

Omlægning til drift efter anden lovgivning

Der er tre andre lovgivninger end dagtilbudsloven, som kan regulere drift af fritidsklubber: folkeskoleloven (SFOII), ungdomsskoleloven og folkeoplysningsloven. De fleste andre kommuner driver klubtilbud under folkeskoleloven.

Udgangspunktet for forslaget om at hæve taksterne i København er, at der skal ske så få forandringer for institutioner, børn og medarbejdere som muligt, og derfor indebærer forslaget, at de selvejende fritidsklubber fremover drives efter folkeoplysningsloven, mens de kommunale fritidsklubber drives efter ungdomsskoleloven.

Hvis Københavns Kommune skal drive fritids- og juniorklubberne efter folkeskoleloven, vil det betyde, at de selvejende klubber skal kommunaliseres, og at alle klubberne fremover skal drives under den lokale folkeskole. Dette vil være en væsentlig ændring i forhold til den nuværende drift af klubberne. Hvis klubberne drives efter henholdsvis folkeoplysningsloven og ungdomsskoleloven, vil både kommunale og selvejende klubber kun mærke relativt få og små ændringer i forhold til den nuværende organisering og drift af området.

Kommunale fritidsklubber

De kommunale fritidsklubber kan drives efter ungdomsskoleloven uden større ændringer i deres organisering eller drift. Fritidsklyngernes forældreråd/bestyrelser skal i stedet fungere som ungdomsskole-bestyrelser, da ungdomsskoleloven tillader mere end en bestyrelse. Den nuværende bestyrelseskonstruktion, hvor hver fritidsklynge har en bestyrelse, kan derfor fortsætte uændret under den nye lovgivning. Forvaltningen vil i forbindelse med omlægningen assistere de kommunale fritidsklubber med at sikre, at bestyrelsernes arbejde sker inden for rammerne af ungdomsskoleloven.

Selvejende fritidsklubber

De selvejende fritidsklubber kan ikke drives efter ungdomsskoleloven, da det vil betyde, at de skal kommunaliseres. I stedet kan de organiseres efter folkeoplysningsloven, hvilket indebærer, at de skal godkendes af Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF) som folkeoplysende foreninger.

BUF vil i samarbejde med KFF rådgive de selvejende fritidsklubber med at etablere den nødvendige struktur for at leve op til rammerne for drift af fritidsklubber efter folkeoplysningsloven. Kravene indebærer, at de selvejende fritidsklubber skal have en bestyrelse (hvilket allerede er tilfældet i dag), der skal afholdes en årlig generalforsamling, og klubberne skal leve op til folkeoplysningslovens krav om folkeoplysende aktiviteter.

De selvejende vil fortsat være en del af BUF's ressortområde og indgå i den organisering, der er på fritidsområdet i dag. BUF har været i dialog med KFF om godkendelsen af de selvejende institutioner som folkeoplysende foreninger. KFF ser ingen hindringer for, at de selvejende klubber kan leve op til kriterierne for en folkeoplysende forening og at klubberne, når der er vedtaget et særskilt administrationsgrundlag for denne type klubber, kan drives videre uden større mærkbare ændringer for klubberne i forhold til deres nuværende organisering og drift.

Den gældende overenskomst mellem BUPL (der organiserer medarbejderne i de selvejende fritidsklubber) og KL dækker ikke medarbejdere, der er ansat i fritidsklubber under folkeoplysningsloven. Det skal derfor særskilt specificeres i administrationsgrundlaget for de selvejende klubber, der skal overgå til folkeoplysningsloven, at medarbejderne i de selvejende klubber fortsat skal være ansat ud fra overenskomsten på dagtilbudsområdet mellem KL og BUPL. Hvis effektiviseringsforslaget bliver vedtaget, vil forvaltningen gøre KL opmærksom på, at der er en overenskomstmæssig udfordring, der måske kunne indgå i forhandlingerne mellem parterne, når overenskomsten skal fornyes.

Dialog med ledere

BUF er i dialog med repræsentanter fra fritidsklubbernes ledelser, som indgår i en arbejdsgruppe, der skal sikre en smidig overgang til ny lovgivning, hvis udvalget vælger at

vedtage dette forslag. Ligeledes er der dialog med de relevante faglige organisationer på området - LFS og BUPL.

Repræsentanterne fra fritidsklubbernes ledelser har i dialogen med forvaltningen peget på, at de i høj grad ønsker, at Ungeværkerne (klubtilbud for de 14-18 årige) også bliver organiseret under hhv. folkeoplysningsloven og ungdomsskoleloven, så det undgås at klubberne skal forholde sig til flere forskellige lovgivninger. I forlængelse heraf vil lederne gerne have indført medlemskab for brugerne på Ungeværkerne. Lederne peger på, at det vil sikre bedre sammenhæng mellem klub-tilbuddene og lette det administrative arbejde for klubledelserne. En forudsætning for at organisere Ungeværkerne under folkeoplysningsloven er, at der indføres medlemskab for brugerne af Ungeværkerne. Da dette ikke pt. ligger inden for den besluttede politiske ramme for Ungeværkerne, er det ikke en del af forslaget på nuværende tidspunkt at ændre på organiseringen.

Politisk proces for omlægning

BUU kan i forbindelse med omlægningen til hhv. ungdomsskoleloven og folkeoplysningsloven vedtage en fritidspædagogisk rammeaftale for alle fritidsklubberne, der beskriver de pædagogiske, økonomiske og styringsmæssige rammer for klubbernes videre drift under de nye lovgivninger. Det samme var tilfældet da alle fritidsordninger for 6-9 årige i 2019 blev omlagt til folkeskoleloven som KKFO'er.

Herudover vil der i forbindelse med overgangen for de selvejende fritidsklubber til folkeoplysningsloven være behov for at vedtage et administrationsgrundlag, som fastsætter tilskud og forældrebetaling mv. Omlægningen vil ikke ændre i de selvejende klubbers budgettildeling.

Københavns Kommunes folkeoplysningsudvalg skal desuden godkende de ændringer i folkeoplysningsområdet, som bliver resultatet af, at kommunerne skal drive fritidsklubber efter folkeoplysningsloven – herunder det ovennævnte administrationsgrundlag, der skal gælde for de selvejende klubber. Ændringen i folkeoplysningsområdet skal derefter endeligt godkendes i Borgerrepræsentationen.

2. Økonomi

Tabel 1 viser et beregnet potentiale ved en stigning i forældrebetalingen på hhv. 100 kr./md., 200kr./md. eller 300 kr./md.

Tabellen viser det økonomiske potentiale ved de enkelte modeller. Som det fremgår, vil en forøgelse af forældrebetalingen med 100 kr. give en merindtægt på 9,4 mio. kr. i 2025, stigende til 11,4 mio. kr. i 2026 og frem.

Det er forudsat i beregningen, at stigningen i forældrebetalingen kan træde i kraft d. 1. januar 2026. Der er en tre måneders varslingsperiode til forældrene for stigningen i betalingen.

Beregningen af potentialet for merindtægt er bygget op på følgende måde: Ny takst pr. måned - gammel takst pr. måned * 11 (måneder) * estimerede udmeldte pladser. Herefter fratrækkes ekstra udgifter til friplads, social friplads og søskenderabat. Det skyldes, at disse udgifter øges relativt, når forældrebetalingen sættes op.

Det er ikke muligt at sige præcist, hvordan en eventuel stigning i forældrebetalingen vil påvirke antallet af børn og unge, der melder sig ind i fritidsklubber (også kaldet

dækningsgraden). Forvaltningen har på baggrund af tilgængelige oplysninger fra Danmarks Statistik lavet en analyse af sammenhængen mellem pris og dækningsgrad – og der er ikke nogen tydelig sammenhæng mellem høj pris og lav dækningsgrad. Alt andet lige må det dog formodes, at en pludselig stor stigning i forældrebetalingen kan få nogle til at melde deres børn ud af fritidsklub. Forvaltningen vil følge udviklingen i dækningsgraden på området tæt og informere udvalget om denne.

Det er en mulighed, hvis udvalget ønsker at prioritere det, at en del af merindtægten fra den øgede forældrebetaling kan bruges til at øge budgetbevillingen til fritidsklubberne generelt. Dermed vil klubberne få ekstra midler til aktiviteter, normeringer eller lign. – men det vil samtidig sænke den effektivisering, der kan opnås med forslaget.

Med forslaget afsættes der midler til støtte af implementeringen centralt i forvaltningen det første år. Forvaltningen skal bruge ekstra ressourcer svarende til 1,5 årsværk til at informere, vejlede og have dialog med fritidsklubberne ift. at sikre den lokale implementering ift. ny lovgivning.

Det er herudover nødvendigt at afsætte midler til administrativ håndtering af tildeling af tilskud til friplads. Det skyldes, at det IT-system, der anvendes til beregning af fripladstilskud, er baseret på bestemmelser i dagtilbudsloven, hvor der bl.a. er hjemmel til at rejse tilbagebetalingskrav ved modtagelse af for meget tilskud. Dette sker automatisk i systemet ved løbende indhentning af husstandsindkomst. Der findes dog ikke den samme hjemmel i ungdomsskoleloven eller folkeoplysningsloven, og derfor er det på kort sigt nødvendigt at håndtere en del af beregningerne manuelt. Der afsættes derfor et helt årsværk til implementering i første år og et halvt årsværk (varigt) til håndtering af denne opgave. På sigt er det målet helt eller delvist at automatisere processen.

Kultur- og Fritidsforvaltningen får ekstra administrative opgaver grundet godkendelse og løbende vejledning/opfølgning på godkendelsen af de selvejende fritidsklubber inden for folkeoplysningsloven. Derfor afsættes der ét årsværk i 2025 og et halvt årsværk varigt, som finansieres af den øgede indtægt fra forældrebetalingen.

Tabel 1. Forslagets samlede økonomiske konsekvenser

	1.000 kr. 2026 p/l						
	Styrings- område	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Varige ændringer (effektiviseringer og drift)							
Model 1: Øget forældrebetaling på fritidsklubber på 100 kr. (563 kr./md.)	Service		-12.125	-12.125	-12.125	-12.125	-12.125
Implementeringsstøtte BUF	Service		1.150				
Håndtering af tilskud til friplads (varig)	Service		767	384	384	384	384
Administrative ressourcer KFF (varig)	Service		767	384	384	384	384
Samlet varig ændring			-9.441	-11.357	-11.357	-11.357	-11.357
Model 2: Øget forældrebetaling på fritidsklubber på 200 kr. (663 kr./md.)	Service		-24.249	-24.249	-24.249	-24.249	-24.249
Implementeringsstøtte	Service		1.150				
Håndtering af tilskud til friplads (varig)	Service		767	384	384	384	384
Administrative ressourcer KFF (varig)	Service		767	384	384	384	384

Samlet varig ændring			-21.565	-23.481	-23.481	-23.481	-23.481
Model 3: Øget forældrebetaling på fritidsklubber på 300 kr. (763 kr./md.)	Service		-36.374	-36.374	-36.374	-36.374	-36.374
Implementeringsstøtte	Service		1.150				
Håndtering af tilskud til friplads (varig)	Service		767	384	384	384	384
Administrative ressourcer KFF (varig)	Service		767	384	384	384	384
Samlet varig ændring			-33.690	-35.606	-35.606	-35.606	-35.606

Noter til alle tabeller: Forslaget skal udarbejdes i 2026 p/l, men forslag der udmøntes i overførselssagen udmøntes i 2025 p/l, mens forslag der udmøntes med budgettet udmøntes i 2026 p/l. Alle effektiviseringer er angivet med negativt fortegn (-).

3. Implementering og opfølgning

Tabel 2. Opfølgningsmål

Opfølgningsmål	Hvordan måles opfølgningsmålet?	Hvem er ansvarlig for opfølgning?	Hvornår gennemføres opfølgningen?
Realisering af effektiviseringer			
Effektiviseringen gennem øget forældrebetaling realiseres	Det konstateres ved budgetudmelding og ved løbende opfølgning på dækningsgraden.	BUF	Ved udmelding af budget 2025 og løbende ved opfølgning på dækningsgrad.

4. Risikovurdering

Der er, som nævnt i økonomiafsnittet, en vis risiko for, at stigende forældrebetaling kan betyde, at nogle forældre vil fravælge fritidsklubberne. Denne risiko formodes dog i nogen grad at hænge sammen med, hvor stor stigning, der vedtages. Forvaltningen vil følge udviklingen på området tæt og efter behov informere udvalget løbende.